

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ทำการค้ากับนานาประเทศทั่วโลก โดยในปี พ.ศ. พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2553 โดยมีมูลค่าการค้าเฉลี่ยปี พ.ศ. ละ 10,938,166.14 ล้านบาท เป็นมูลค่าการค้าไทยกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เฉลี่ยปี พ.ศ. ละ 143,404.67 ล้านบาท มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 1.31 ของมูลค่าการค้าไทยกับตลาดโลกเป็นการค้าชายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์เฉลี่ยปี พ.ศ. ละ 128,446.86 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 89.57 ของมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ทั้งปี พ.ศ. ส่วนมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับอินเดียมีมูลค่าเฉลี่ยปี พ.ศ. ละ 185,439.82 ล้านบาท มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 1.70 ของมูลค่าการค้าไทยกับตลาดโลกและมีมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกความร่วมมือ BIMSTEC เฉลี่ยปี พ.ศ. ละ 366,782.29 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.35 ของมูลค่าการค้าไทยกับตลาดโลกส่วนมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับอินเดีย และมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์จึงมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 50.56 และร้อยละ 39.10 ของมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศสมาชิก BIMSTEC สำหรับการค้าระหว่างไทยกับนานาประเทศทั่วโลก ในปี พ.ศ. 2554 นั้นมีมูลค่าการค้า 13,690,717.59 ล้านบาท สูงกว่ามูลค่าการค้าเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2550-2553 คิดเป็นร้อยละ 25.16 ประกอบด้วยมูลค่าการค้าไทยกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ 192,390.97 ล้านบาท มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 1.31 ของมูลค่าการค้าไทยกับตลาดโลกและเป็นการค้าชายแดนมูลค่า 164,375.26 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 85.44 ของมูลค่าการค้าไทยกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ส่วนมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศอินเดีย มีมูลค่า 248,471.86 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.70 ของมูลค่าการค้าไทยกับตลาดโลก มูลค่าการค้าไทยกับประเทศสมาชิกความร่วมมือ BIMSTEC 498,802.81 ล้านบาท มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 3.64 ของมูลค่าการค้าไทยกับตลาดโลก(ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2555) ปรากฏว่ามูลค่าการค้าไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ อินเดียและกลุ่มประเทศสมาชิก BIMSTEC จะมีสัดส่วนกับมูลค่า

การค้าของไทยกับนานาประเทศทั่วโลกอยู่ในสัดส่วนที่น้อยและมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก กล่าวคือในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2553 ตลาดสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีมูลค่าการค้าคิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 1.31 เป็นสัดส่วนร้อยละ 1.40 ในปี พ.ศ. 2554 และในปี พ.ศ. 2555 มีมูลค่าการค้าคิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 1.42 ทั้งที่มีโอกาสที่จะขยายต่อได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยและ ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกันยาวประมาณ 2,401 กิโลเมตร (กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2547) ในขณะที่ปี พ.ศ. 2555 การค้าชายแดนไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์มีด้านการค้าถาวรเพียง 3 แห่งเท่านั้น ได้แก่ ด้านการค้าชายแดนถาวรระนอง-เกาะสอง จังหวัดระนอง ด้านการค้าชายแดนถาวรแม่สอด-เมียวดี จังหวัดตากและด้านการค้าชายแดนถาวรแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก จังหวัดเชียงราย (สำนักยุโรป เอเชียตะวันออกเฉียง กลางและแอฟริกา, 2547) ส่วนมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศอินเดียและมูลค่าการค้าระหว่างไทย กับประเทศสมาชิกความร่วมมือ BIMSTEC ก็มีสัดส่วนมีไม่มากนักมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มาก เช่นกัน เมื่อเทียบกับมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับนานาประเทศในตลาดโลก กล่าวคือ ในระหว่างปี พ.ศ. 2550- พ.ศ. 2553 ตลาดอินเดียมีมูลค่าการค้ากับไทยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.70 เป็นสัดส่วนร้อยละ 1.81 ในปี พ.ศ. 2554 และในปี พ.ศ. 2555 มีมูลค่าการค้าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.85 ทั้งที่ประเทศอินเดียมี ศักยภาพด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นลำดับที่ 5 ของโลกในขณะเดียวกันประเทศอินเดียยังได้ ดำเนินนโยบายต่างประเทศรูปแบบไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดก็ตามสัดส่วนตลาดกลุ่มร่วมมือ BIMSTEC มีมูลค่า การค้ากับไทยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.35 (ปี พ.ศ. 2550 - พ.ศ.2553) เป็นสัดส่วนร้อยละ 3.64 และใน ปี พ.ศ. 2555 มีมูลค่าการค้าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.64 ในปี พ.ศ. 2554 และในปี พ.ศ. 2555 มีมูลค่าการค้า ที่คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.57 ซึ่งมีสัดส่วนกับการค้าของไทยกับตลาดโลกไม่มากและมีอัตราการ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไม่มากเช่นเดียวกัน (กรมการค้าต่างประเทศ, 2555)

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับ 4 ประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชาและมาเลเซีย รวมแนวชายแดนระยะทาง 5,502 กิโลเมตร นอกจากนี้ประเทศไทยสามารถทำการค้าผ่านแดนไปยังประเทศใกล้เคียงเช่น สาธารณรัฐประชาชน จีน อินเดีย บังกลาเทศ เวียดนามและสิงคโปร์ สำหรับการค้าผ่านแดนเป็นลักษณะการค้าที่ผู้ค้าจาก ประเทศหนึ่งจะส่งสินค้าผ่านประเทศที่สองไปยังประเทศที่สาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการ ติดต่อค้าขายในบริเวณชายแดนระหว่างกัน มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญและทั้งสองประเทศจึงได้ผูกโยงเข้าด้วยกันด้วยผลประโยชน์ซึ่งสามารถตอบสนองซึ่ง กันและกัน เช่นความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติของเมียนมาร์ ศักยภาพและการผลิต

สินค้าอุปโภคและบริโภคของไทย แรงงานจากประเทศเมียนมาร์ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายที่เกื้อกูลและประสานประโยชน์ อันเกิดเป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นในหลากหลายรูปแบบ ในขณะนี้สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสหภาพเมียนมาร์ได้มีความผูกพันกันทั้งในด้านเศรษฐกิจที่มีปริมาณการค้าและการลงทุนที่เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งด้านสังคมวัฒนธรรมที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ร่วมกัน ประเทศไทยควรสนับสนุน และส่งเสริมการใช้ภาคประชาชน เป็นกลไกในการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ ในการพัฒนาทางการค้าระหว่างประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-อินเดีย

ประเทศไทยและอินเดียได้มีความผูกพันและใกล้ชิดกันมานานเช่นกันมีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์-อินเดีย ทำให้ไทยและอินเดียมีความผูกพันเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดทั้งด้านศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมเช่นกัน ประเทศไทยเป็นประเทศแรกๆที่ได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับอินเดีย ในปี พ.ศ. 2536 การสานความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน และได้เริ่มการเจรจากับกลุ่มอาเซียนในการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างอินเดีย-อาเซียน (ASEAN-India Joint Sectorial Cooperation Community) โดยเน้นความร่วมมือ 4 ด้านคือ การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว การโรงแรมและวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และในการสานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอินเดียบอกับอาเซียน ประเทศอินเดียมีความจำเป็นต้องอาศัยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และประเทศไทย ซึ่งจะเป็นพื้นที่ที่มีพรมแดนติดต่อกัน เชื่อมโยงเป็นประตูทางการนำพาอินเดียเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนหรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Swarin Single, China Feat India's Ties with South East Asia) ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของอินเดีย ดังนั้น ความสัมพันธ์ไทย-อินเดียจึงมีความใกล้ชิดและขยายไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและความสัมพันธ์ระดับประชาชน

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทย-เมียนมาร์-อินเดีย

ประเทศไทยมุ่งทำการค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ภายใต้การนำของรัฐบาลสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีโดยเริ่มจากการกำหนดนโยบายการค้าต่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านด้วยการชูนโยบายที่เรียกว่า "การเปลี่ยนสนามรบให้เป็นตลาดการค้า" ในช่วงปี พ.ศ. 2531-พ.ศ.2534 ด้วยการกำหนดภารกิจ การส่งเสริมสันติภาพระหว่างประเทศ โดยไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน และแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธีด้วยการปรับปรุงความสัมพันธ์ทางด้านการเศรษฐกิจ การเมือง โดยเฉพาะการขยายตลาดการค้าระหว่างกันด้วยการเร่งพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ให้เกิดความใกล้ชิดขึ้น(โคริน เฟื่องเกษม, 2545) และเพื่อให้บรรลุผลประโยชน์

โดยรวมของชาติ โดยการยึดถือและพันธกรณี ที่มีอยู่กันต่างประเทศตามสนธิสัญญา และความตกลงต่างๆ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์อันดีที่มีต่ออาเซียน ประเทศเพื่อนบ้านและต่างประเทศที่เป็นเป้าหมายให้เกิดเสถียรภาพ ความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันของภูมิภาคในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ วิชาการ และวัฒนธรรมกับประเทศต่างๆ โดยเฉพาะกับประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเพื่อนบ้าน (ศูนย์การศึกษาต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2535)

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และประเทศไทยได้พิจารณาการขยายเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงสามประเทศเข้าด้วยกัน ในการประชุมร่วมสามฝ่าย ในปี พ.ศ. 2545 โดยจะสร้างถนนมีความยาวกว่า 1,400 กิโลเมตร โดยจะเชื่อมเมืองมอเรห์ ในอินเดียผ่านเมืองกามูและเมืองเมียวดี ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สิ้นสุดที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยรัฐบาลไทยและรัฐบาลอินเดีย จะเป็นผู้สนับสนุนการก่อสร้างซึ่งเป็นข้อคิดเห็นที่น่าสนใจ ที่มีวัตถุประสงค์ในการมุ่งการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับประเทศในเอเชียใต้รวมทั้งประเทศอินเดียและได้ข้อตกลงทางการค้าระหว่างกันซึ่งเรียกว่า ความร่วมมืออ่าว เบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi Sectorial Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2540 ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก 7 ประเทศได้แก่ อินเดีย ไทย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์บังกลาเทศ ศรีลังกา เนปาล และภูฏาน (รังสรรค์ ชนะพรพันธ์และกัลยา อุดมวิทิต, 2536 : 18) ไทยและประเทศอินเดียได้เริ่มมีข้อตกลงทางการค้าระหว่างกันตามกรอบความตกลงว่าด้วยการทำเขตการค้าเสรีไทยอินเดีย (Framework Agreement for Establishing Free Trade Area between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of India) ตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม 2511 เป็นต้นมา และได้จัดทำเขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย (TIFTA) และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 กันยายน 2547 นอกจากนั้น ได้มีความตกลงเขตการค้าเสรีการค้าอาเซียน-อินเดีย(AIFTA)ซึ่งเริ่มลงนามตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 ซึ่งมีผลให้ผู้ค้าของประเทศภาคี ตามความตกลงเขตการค้าเสรี ดังกล่าว จะต้องมีการปฏิบัติตามของสองฝ่ายต้องลดภาษีหรือยกเว้นภาษีสินค้า เร่งลดภาษีตามบัญชีรายการสินค้าที่ตกลงกัน (Early Harvest Scheme : EHS) และต้องปฏิบัติตามกฎแหล่งกำเนิดสินค้าที่จะต้องพิจารณาว่าสินค้าที่มีคุณสมบัติได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า ทางภาษีศุลกากรของสินค้า ซึ่งเป็นผลให้ประเทศไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับประเทศอินเดียตลอดมา (กรมการค้าระหว่างประเทศ, 2554) และในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2547 ได้มีการลงนามกรอบความตกลง BIMSTEC -FTA ขึ้นและมีการจัดตั้งคณะทำงานที่เกี่ยวข้องเช่น คณะทำงานกฎถิ่นกำเนิดสินค้า กลไกระงับข้อพิพาท ความร่วมมือด้าน

บุคลากรการค้าบริการและการลงทุนเป็นต้น เพื่อการเจรจาในรายละเอียดของข้อตกลงการค้า การค้าบริการและการลงทุน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2553)

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ทางการค้ากับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และอินเดียโดยผ่านความร่วมมือ ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอล สำหรับความร่วมมือในหลากหลายสาขาวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectorial Technical and Economic Cooperation) ในขณะนี้ปริมาณและมูลค่าการค้าของไทย-เมียนมาร์-อินเดียได้ขยายตัวไม่มากนัก กล่าวคือ หนึ่ง มีสัดส่วนการค้าระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ การค้าระหว่างไทยกับอินเดีย และการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC มีขนาดเล็กเพิ่มขึ้นไม่มาก กล่าวคือ เฉลี่ยในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2549 และเฉลี่ยช่วงเวลาปี พ.ศ. 2550- พ.ศ. 2555 คิดเป็นร้อยละ 1.02– 1.35 กรณีการค้าไทย-เมียนมาร์และร้อยละ 1.10–1.75 กรณีการค้าไทยกับอินเดียและร้อยละ 2.45– 3.45 กรณีการค้าไทย-BIMSTEC เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนการค้าระหว่างไทยกับนานาชาติทั่วโลก ในช่วงเวลาดังกล่าว นอกจากนั้นยังพบว่าสัดส่วนการสิทธิประโยชน์ทางการค้าของเขตการค้าเสรี (FTA) ของไทยไปสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ในปี พ.ศ. 2553-2555 คิดเป็นร้อยละ 0.14 ร้อยละ 0.17 ร้อยละ 0.57 ตามลำดับและปี พ.ศ. 2556 (มกราคม-กันยายน) คิดเป็นร้อยละ 0.38 และส่วนสัดส่วนการสิทธิประโยชน์ทางการค้าของเขตการค้าเสรี (FTA) ของไทยภายใต้สิทธิเขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย ในปี พ.ศ. 2554 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2553 คิดเป็นร้อยละ 2.61 ในปี พ.ศ. 2555 ลดลงจากปี พ.ศ. 2554 คิดเป็นร้อยละ 4.57 สำหรับปี พ.ศ. 2556 (มกราคม-กันยายน) เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.26 จากปี พ.ศ. 2555 และสองอัตราการขยายตัวของการค้าระหว่างไทยกับตลาดทั้งสามก็ไม่มีเสถียรภาพอีกด้วย กล่าวคือ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 25540-พ.ศ.2555 บางปี พ.ศ.มีอัตราการขยายตัวที่ติดลบ ทั้งนี้สาเหตุเนื่องจากการดำเนินกลยุทธ์ในการส่งเสริมผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ที่ผ่านมายังขาดการส่งเสริมผู้ค้าไทยในพื้นที่ภูมิภาคของประเทศได้มีโอกาสพบปะและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการ แลกเปลี่ยนและสร้างพันธมิตรทางการค้าระหว่างกันโดยเสวนาพูดคุยหรือการสร้างความเป็นพวกพ้องกันเพื่อเป็นการสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ค้า (Trade Network) ในฐานะผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่อย่างต่อเนื่องโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการค้าของไทยต่างอาศัยความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อวัตถุ บุคคลหรือพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจการค้าร่วมกัน ซึ่งในที่นี้ จะหมายถึงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อผู้ค้าเมียนมาร์ที่ต่างก็รู้สึกว่าเป็นศัตรูกับคนไทยมาตั้งแต่โบราณและต่อผู้ค้าอินเดียซึ่งผู้ค้าไทยต่างมีความรู้สึกว่าเป็นผู้ที่ไม่น่าไว้วางใจไม่น่าเชื่อถือและจากการที่ผู้ค้าไทยไม่มีโอกาสได้รู้จักผู้ค้าเมียนมาร์-อินเดียจากการ

พบปะกันโดยตรงแต่ได้รู้จักผู้ค้าเหล่านั้น เพียงแต่ได้รับรู้เฉพาะจากข้อมูลและความเชื่อที่บอกเล่ากันมา

ดังนั้นการพบกันเพื่อสร้างความเป็นพวกพ้องด้วยวิธีการสร้างเครือข่าย (Networking) จึงเป็นวิธีการที่จำเป็น เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของเขตการค้าเสรีและความต้องการของบริโภค เพื่อการพิจารณาสินค้าส่งออกไปยังเขตการค้าเสรีที่มีคุณสมบัติจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้กรอบความตกลงการค้าเสรีที่ประเทศผู้ค้าเป็นสมาชิกอยู่ ในอดีตที่ผ่านมาการค้าเงินกษาปณ์การส่งเสริมและพัฒนาการค้าของไทยได้ดำเนินกิจกรรมในลักษณะของการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของสิทธิประโยชน์ทางการค้าที่ผู้ค้าไทยจะได้รับตามบัญชีรายการสินค้าที่ลด/ยกเลิกภาษีระหว่างกันเป็นสาระสำคัญเท่านั้น ดังนั้นเพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งหาแนวทางการแก้ไขปัญหาจากรูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมการค้าของไทย-เมียนมาร์-อินเดียหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศทั้ง 3 ประเทศให้มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพ เครือข่ายผู้ค้าและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อก่อให้เกิดการส่งเสริมการตลาดในภูมิภาคของประเทศไทย กับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และไทยกับประเทศอินเดีย ให้มีสัดส่วนและอัตราการขยายตัวต่อมูลค่าการค้าของไทย-เมียนมาร์-อินเดียมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มความร่วมมือ BIMSTEC การค้าระหว่างไทย – สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และการค้าระหว่างไทย - อินเดีย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สำคัญและศักยภาพและความพร้อมของผู้ค้าไทย เมียนมาร์ อินเดีย ในการเป็นเครือข่ายผู้ค้าไทย - เมียนมาร์- อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC
3. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทย - เมียนมาร์ - อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

ผลงานการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทย - เมียนมาร์ - อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อเครือข่ายผู้ค้าไทย - เมียนมาร์ - อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC

3. ทำให้ทราบถึงกระบวนการในการพัฒนารูปแบบของการจัดการเครือข่ายผู้ค้าไทย - เมียนมาร์ - อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC

4. สามารถการนำรูปแบบหรือแบบจำลองกระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทย - เมียนมาร์ - อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทยกับประเทศสมาชิกความร่วมมือ BIMSTEC อื่นๆ เช่นการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้า ไทย-บังกลาเทศ-ศรีลังกา และพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทย-เนปาล-ภูฏาน และการพัฒนาผู้ค้าไทย กับประเทศเพื่อนบ้าน และตลาดต่างประเทศในพื้นที่อื่นๆ เช่นการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้า ไทย-ลาว-จีน การพัฒนาเครือข่ายผู้ค้า ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม การพัฒนาเครือข่ายผู้ค้า ไทย-มาเลเซีย-สิงคโปร์ การพัฒนาเครือข่ายผู้ค้า ไทย-อาเซียน-ญี่ปุ่น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทย - เมียนมาร์ - อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC โดยมี ขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

1. ประเทศไทย จำนวน 1 พื้นที่ คือ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเมืองที่มีการเชื่อมโยงทางคมนาคมทางอากาศของภูมิภาคโดยเฉพาะตอนบนของประเทศที่เชื่อมโยงกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ อินเดีย จีนตอนใต้และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และมีความพร้อมที่จะเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงทางการค้าระหว่างไทย-เมียนมาร์และอินเดีย โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย เช่นแคว้นอัสสัม ที่มีประชากรเป็นชาวไทย ซึ่งใช้ภาษาล้านนาเช่นเดียวกับประชาชนภาคเหนือของประเทศไทย

2. ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ จำนวน 1 พื้นที่ คือ กรุงย่างกุ้งซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการค้าของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ กับประเทศไทยและเป็นแหล่งการกระจายสินค้าไทยไปยังเมืองมะริด เมืองทวาย ทางภาคใต้และเมืองมัณฑะเลย์ เมืองตองจี และเมืองล่อก่อ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

3. ประเทศอินเดีย จำนวน 1 พื้นที่ คือ เมืองเจนไน ประเทศอินเดีย เมืองเจนไนซึ่งศูนย์กลางการเดินทางที่สำคัญของประเทศอินเดียและสามารถต่อเชื่อมเมืองสำคัญของอินเดียทั่วประเทศ นอกจากนั้นเมืองเจนไน ยังมีท่าเรือที่มีเส้นทางเดินทางเรือไปยังกรุงย่างกุ้ง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และจังหวัดระนอง ณ ท่าเรือระนองของประเทศไทย

ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษารุ่นนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรในพื้นที่การศึกษาเป็น 3 กลุ่ม ประชากร ดังนี้

1. กลุ่มผู้แทนจากองค์กรภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากประเทศไทย – เมียนมาร์ – อินเดียทั้งสามชาติทั้งสิ้น 45 คน คือ

1.1 ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐของไทย ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์พาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ ผู้อำนวยการสำนักงานความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ พาณิชย์จังหวัด จำนวน 20 จังหวัด ได้แก่ ระนอง ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช สตูล ชุมพร ตรัง สงขลา สุราษฎร์ธานี แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ พะเยา ตาก น่าน ลำพูน กำแพงเพชร ชัยนาท สิงห์บุรี ผู้แทนศูนย์ส่งเสริมการค้าออกภูมิภาค จังหวัดสุราษฎร์ธานี การค้าภายในจังหวัดระนอง หัวหน้าสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดระนอง รวมเป็นจำนวน 23 คน

1.2 ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ได้แก่ ผู้แทนเจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประเทศเมียนมาร์ จากจังหวัดกะซอง เมืองมะลิ เมืองทวาย กรุงย่างกุ้ง เมืองมันตะเลย์ เมืองตองจี เมืองละ 2 คน รวมเป็น จำนวน 12 คน

1.3 ผู้แทนเจ้าหน้าที่จากกระทรวงพาณิชย์ ของประเทศอินเดียจากเมือง เชนไน เมือง Coimbatore รัฐทมิฬนาฑู เมืองทิมาร์พ รัฐนาగాแลนด์ เมืองอิมพาล รัฐมณีปุระ และเมือง กวาทิ รัฐอัสสัม เมืองละ 2 คน รวมเป็น 10 คน

2. กลุ่มตัวแทนองค์กรภาคเอกชนของประเทศไทยเมียนมาร์และอินเดียจากประเทศไทย ประกอบรวมสามชาติจำนวนทั้งสิ้น 68 คน คือ

2.1 ผู้แทนหอการค้าจังหวัด จำนวน 20 จังหวัด ได้แก่ ระนอง นครศรีธรรมราช สตูล ตรัง ชุมพร สุราษฎร์ธานี สงขลา นราธิวาส ภูเก็ต ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี นครนายก ชัยนาท เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก และกำแพงเพชร ผู้แทนสมาคมผู้ส่งออกผลไม้ไทยภาคใต้จังหวัดนราธิวาส ผู้แทนคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ ผู้แทนคณะกรรมการร่วมทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านสภาหอการค้าไทย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และผู้แทนสหกรณ์อุตสาหกรรมยางพาราภาคใต้จำกัด จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมจำนวน 24 คน

2.2 ผู้แทนสภาหอการค้าและอุตสาหกรรม ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (THE REPUBLIC of Union of Myanmar & Federation of Chamber of Commerce and Industrial :

UMFCCI) จากกรุงเทพฯ เมืองมันทะเลย์ เมืองตองยี เมืองมะริด เมืองถวาย จังหวัดเกาะสอง เมืองละ 2 คน รวมเป็น 12 คน

2.3 ประเทศอินเดียประกอบด้วย สมาพันธ์การค้าระหว่างประเทศภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของอินเดีย ผู้แทนหอการค้าเมืองเชนไน เมือง Coimbatore รัฐทมิฬนาฑู เมืองติมาร์พ รัฐนากาแลนด์ เมืองอิมพาล รัฐมณีปุระ เมืองกัวหาตี รัฐอัสสัม เมืองละ 2 คน รวมเป็น 12 คน

3. กลุ่มผู้ค้าส่ง ผู้ค้า SME ผู้ค้าข้ามแดนและผู้ค้าชายแดน ไทย-เมียนมาร์-อินเดีย จำนวนทั้งสิ้น 73 คนคือ

3.1 ผู้ค้าไทยประกอบด้วย ผู้ค้าจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ตาก กาญจนบุรี ใชนาถ ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี ชุมพร ระนอง นครศรีธรรมราช สตูล สงขลา ตรัง พัทลุง นราธิวาส ยะลา ปัตตานี และภูเก็ต จังหวัดละ 2 คน รวมเป็น 40 คน

3.2 ผู้ค้าของประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์จากจังหวัด เกาะ 2 เมืองมะริด เมืองถวาย กรุงเทพฯ เมืองมันทะเลย์ เมืองตองยี เมืองละ 3 คน รวมเป็น 18 คน

3.3 ผู้ค้าของประเทศอินเดียจากเมือง เชนไน เมือง Coimbatore รัฐทมิฬนาฑู เมืองติมาร์พ รัฐนากาแลนด์ เมืองอิมพาล รัฐมณีปุระ เมืองกัวหาตี รัฐอัสสัม รวมเป็น 15 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาการศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทย - เมียนมาร์ - อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC ซึ่งมีขอบเขตดังนี้

1. ศึกษาสถานการณ์ด้านการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศกลุ่มความร่วมมือ BIMSTEC การค้าระหว่างประเทศไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และการค้าระหว่าง ประเทศไทย-อินเดีย ทำการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ได้แก่ ลักษณะทั่วไปของผู้ค้า ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สภาพของผู้ค้าจำนวนและประเทศของการค้า และข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการค้าของผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย รวมทั้งเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

2. ศึกษาปัจจัยที่สำคัญและศักยภาพความพร้อมของผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ในการพัฒนาเป็นเครื่องอ่านผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักในการร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ค้าทั้งสามชาติที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นเครือข่าย ผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดียภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC

2.2 ปัจจัยทางสังคมที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC

2.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เป็นศักยภาพความพร้อมของผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ที่จะพัฒนาเป็น เครือข่ายผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดียภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC

3. ศึกษารูปแบบพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC ที่มีคุณลักษณะที่ไว้วางใจกันและเชื่อมความสัมพันธ์ด้วยระบบเครือข่าย องค์ประกอบ เชิงปัจจัยและกลไกในการขับเคลื่อนของรูปแบบในการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าดังกล่าวและมี กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย

นิยามศัพท์เฉพาะ

แบบจำลอง/รูปแบบ (Model) ของการพัฒนาเครือข่ายผู้ค้าไทย - เมียนมาร์ - อินเดีย คือ เครื่องมือในการบริหารจัดการ/การดำเนินการในกิจกรรมใดๆ ที่ต้องอาศัยต้นแบบหรือรูปแบบ

เครือข่ายผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC หรือเครือข่ายผู้ค้า ไตรภาคี หมายถึงเครือข่ายผู้ค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่งเสริมการค้าระหว่างไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC

ผู้ค้า/ผู้ประกอบการ หมายถึงผู้ประกอบการค้าส่ง ณ ชายแดนไทย-เมียนมาร์ ผู้ค้าผ่านแดน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (SMEs) ผู้ส่งออกตามแนวเขตมณฑลตะนาวศรี จำนวน 10 จังหวัด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ตาก กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี ราชบุรี ชุมพร และจังหวัดระนองของประเทศ และผู้ประกอบการลักษณะเกี่ยวกับจากประเทศ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และประเทศอินเดีย

การพัฒนาเครือข่ายของผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการของการดำเนินกิจกรรมให้ผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ได้พบปะสร้างความเข้าใจความคิดที่ตรงกัน และการปรับทัศนคติต่อกันให้เป็นในทางสร้างสรรค์และสร้างความเท่าเทียมทางการค้า และความพึงพอใจระหว่างกันในการเชื่อมโยงการค้าและพันธมิตรทางธุรกิจ

การบริหารจัดการเครือข่ายผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC หมายถึงองค์ความรู้หรือกระบวนการบริหารจัดการในเครือข่ายผู้ค้าไทย-เมียนมาร์-อินเดีย ภายใต้ความร่วมมือ BIMSTEC ให้ผู้ค้าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหรือกำหนดวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การประเมินผลและรับผิดชอบในการจัดการเครือข่ายผู้ค้าให้เกิดผลต่อการพัฒนาและส่งเสริมการค้าระหว่างไทย-เมียนมาร์-อินเดีย

พื้นที่เศรษฐกิจชายแดนด้านตะวันตกของไทย หมายถึงจังหวัดระนอง ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี ตาก แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่และเชียงรายรวมทั้งภาคกลาง และภาคตะวันตกของไทย

แนวเขตมณฑลตะนาวศรีฝั่งทะเลอันดามันของประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ หมายถึง เมืองมะริด เมืองทวาย กรุงย่างกุ้ง เมืองมณฑะเลย์ เมืองลพพุกและเมืองตองจี

พื้นที่เศรษฐกิจตามกรอบ BIMSTEC หมายถึงพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนด้านตะวันตกของไทย แนวเขตมณฑลตะนาวศรีฝั่งทะเลอันดามันของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และเมืองเซินไน (Chennai) ประเทศอินเดีย เมืองคิมาร์พ (Dimapur) รัฐนากาแลนด์ เมืองอิมผาล (Imphal) รัฐมณีปุระ เมืองคูวาหตี (Kuwahati) รัฐอัสสัม

